

Kompletterande bilaga till planeringsförutsättningarna 2024–2027

Inledning

De ekonomiska utmaningarna blir nu alltmer påtagliga. Generella kostnadsökningar men framför allt väsentligt ökade pensionskostnader påverkar den ekonomiska situationen negativt 2023 och 2024. När och hur mycket inflationen dämpas är avgörande för den fortsatta ekonomiska utvecklingen. Enligt nuvarande prognos bedöms utvecklingen vända under 2025 och 2026 då främst kostnaden för pensioner minskar.

Trots att förutsättningarna ser ut att förbättras framöver krävs omgående åtgärder för att dämpa nettokostnadsutvecklingen. Baserat på prognosticerad nettokostnadsutveckling 2023 och tillkommande kostnader 2024 gjordes bedömningen i planeringsförutsättningarna att åtgärder och omprioriteringar på omkring 700 miljoner kronor var nödvändigt för att nå ett hållbart ekonomiskt resultat från och med 2025 och framåt. Med ett hållbart resultat menas en resultatnivå som stärker den finansiella ställningen, möjliggör finansiering av investeringsplanen utan extern upplåning och ger förutsättningar att återställa negativa balanskravsresultat. Sedan planeringsförutsättningarna presenterades har den negativa utvecklingen fortsatt. Det är många osäkra faktorer men behovet av åtgärder bedöms per juli i vart fall inte vara mindre än när planeringsförutsättningarna presenterades i maj.

I denna komplettering till planeringsförutsättningarna sammanfattas planerad ekonomisk effekt av hittills vidtagna och nya förslag till åtgärder samt vad som bedöms återstå att åtgärda för att på sikt nå en ekonomi i balans. Kompletteringen innehåller även ett uppdaterat förslag till budget 2024–2027. Detta ska ge ytterligare underlag inför beslut om regionplan 2024.

Beslutade åtgärder

Regionfullmäktige har gett regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden i uppdrag att minska administrativa kostnader med 100 miljoner kronor. I samband med beslutet är även ett anställningsstopp för administrativa tjänster infört.

Andra beslutade åtgärder som bedöms kunna få en positiv ekonomisk effekt, men där effekten i dagsläget är mer osäker, innefattar bland annat minskade inköpskostnader genom införande av styrd inköpsprocess och standardsortiment, genomlysning av primärvårdsbeställningen och drift samt översyn av priser och drivmedel i kollektivtrafiken.

Åtgärder som vidtagits för att möjliggöra ökat öppethållande av vårdplatser bedöms även det kunna ge en positiv ekonomisk effekt genom ökade vårdintäkter och en minskad kostnad för utomlänsvård. Detta är dock också en osäker post då effekten är starkt beroende av hur väl Region Västerbotten lyckas med kompetensförsörjningen. Införandet av Cosmic är ytterligare en osäker faktor som kan påverka utfallet för vårdintäkter och utomlänsvård under 2024.

På grund av osäkerheten tas i detta läge endast åtgärden för minskad administration på 100 miljoner kronor med i beslutade åtgärder även fast andra initiativ har potential att ge en positiv ekonomisk effekt på sikt.

Förslag till ytterligare åtgärder

- Minska investeringsutgifter (200 Mkr)

Med nuvarande resultatutveckling bedöms inte den föreslagna investeringsplanen ekonomiskt hållbar. Låneskulden riskerar att mer än fördubblas om inte resultatet snabbt och kraftigt förbättras. Förslaget är att minska fastighetsinvesteringarna med 30 procent över planperioden. Detta ger cirka 200 miljoner kronor i lägre investeringsutgifter per år. Denna åtgärd bidrar inte till att förbättra det ekonomiska resultatet men innebär att Region Västerbotten klarar finansieringen av investeringsplanen med ett lägre resultat. I praktiken innebär en lägre investeringsnivå att behovet av åtgärder för att på sikt nå en hållbar ekonomi minskar.

Ökade patientintäkter (20 Mkr)

Ökning av patientavgiften, i primärvård samt öppna specialiserade vården, från 200 kronor till 300 kronor per besök beräknas ge cirka 20 miljoner kronor i ökade intäkter. Denna ökning innebär samtidigt att avgiften i Region Västerbotten ligger mer i nivå med övriga regioner i norra Sverige.

- Indexuppräkning 2024 (3 Mkr)

Att inte räkna upp index för folkhögskolestyrelsen, patientnämnden, revisionen och de politiska ramarna beräknas ge cirka 3 miljoner kronor i minskade kostnader.

Sammanfattning åtgärder

	Mkr
Utgångsläge underskott	-700
Beslutade åtgärder	100
Förslag ytterligare åtgärder	
Minska investeringsutgifter	200
Ökade patientintäkter	20
Indexuppräkning	3
Summa beslutade och föreslagna åtgärder	323
Kvar att åtgärda	-377

Totalt uppgår åtgärderna ovan till 323 miljoner kronor. För Region Västerbotten full effekt av beskrivna åtgärder återstår ändå närmare 400 miljoner kronor att åtgärda för att nå en ekonomi i balans. Det återstående underskottet återfinns främst inom hälso- och sjukvårdsnämnden men även kollektivtrafikverksamheten inom regionala utvecklingsnämnden bedöms ha ett fortsatt underskott om inte ytterligare åtgärder vidtas.

Utmaningarna är stora med en hög nettokostnadsutveckling, minskad produktivitet och låg tillgänglighet. Det kommer att krävas en bred översyn av både utbud och arbetssätt för att anpassa verksamheten i Region Västerbotten till de ekonomiska förutsättningarna. Kompetensförsörjning och

digitalisering är exempel på utvecklingsområden för att framåt säkra en effektiv, kvalitativ och tillgänglig verksamhet utan beroende av hyrpersonal.

Under hösten 2023 kommer förutsättningarna för kommande år att förtydligas. Stora poster som kan komma att påverka planeringen inför planperioden är exempelvis prognoser för skatter och statsbidrag samt pensionskostnader. Att löpande utvärdera och planera för nya åtgärder är viktigt för att ta höjd för att förutsättningarna snabbt kan förändras men även att beslutade åtgärder inte alltid ger önskad effekt.

Uppdaterat förslag till budget 2024–2027

Resultatbudget - förslag (minskad investeringsplan)					
<i>LPIK exkl. läkemedel april 2023</i>	6,8%	4,1%	-0,8%	1,7%	
Resultatbudget	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens nettoram	-9 945	-10 395	-10 574	-10 975	-11 323
<i>budgeterad nettokostnadsutveckling</i>	6,3%	4,5%	1,7%	3,8%	3,2%
Skatteintäkter	7 655	7 954	8 323	8 698	9 025
Generella statsbidrag	2 403	2 551	2 551	2 587	2 628
Summa skatter och statsbidrag	10 058	10 505	10 874	11 285	11 653
<i>- utveckling skatter & statsbidrag</i>	1,9%	4,4%	3,5%	3,8%	3,3%
Verksamhetens resultat	113	110	300	310	330
<i>Procent av skatter & statsbidrag</i>	1,1%	1,0%	2,8%	2,7%	2,8%
Finansiella kostnader	-597	-669	-298	-231	-320
Finansiella intäkter	160	170	180	190	200
Summa finansnetto	-437	-499	-118	-41	-120
Resultat inklusive finansnetto	-324	-389	182	269	210
<i>Procent av skatter & statsbidrag</i>	-3,2%	-3,7%	1,7%	2,4%	1,8%

I detta uppdaterade förslag till resultatbudget för Region Västerbotten 2024 och plan för 2025 till 2027 har hänsyn tagits till den föreslagna reduceringen av investeringsutgifterna med 200 miljoner kronor per år. Budgeterat resultat 2024 är oförändrat men för åren 2025–2027 har resultatnivån sänkts jämfört med tidigare förslag i planeringsförutsättningarna. Med föreslagen budget kan de lägre investeringsutgifterna finansieras med egna medel och ett positivt resultat uppnås från och med 2025. För att återställa prognosticerade negativa balanskravsresultat, inom kommunallagens krav på tre år, krävs dock ett väsentligt högre resultat för åren 2025–2027.